



We leven boven onze stand

2011/57
25 | 07 | 2011



MENSEN



WELVAART



BESCHERMING



Marc De Vos
Director Itinera Institute

Wat hebben Europa, de Verenigde Staten en China gemeen? Het antwoord zal u misschien verbazen: een grote overheidsschuld. De gemiddelde overheidsschuld in de eurozone is thans 90% van alles wat de economie jaarlijks genereert (BBP). De federale Amerikaanse schuld doorbreekt dit jaar de kaap van 100%; 120% van het BBP als je er de schulden van de staten bijtelt. De officiële Chinese overheidsschuld is slechts 20%, maar Chinese statistiek moet je met emmers zout nemen. Experts schatten dat de realiteit bij de 80% van het Chinese BBP ligt.

In het Westen is de grootste overheidsschuld daarenboven onzichtbaar, want in de toekomst. Hij bestaat uit de nog te financieren uitgaven in pensioenen en gezondheidszorg, die door de vergrijzing sterk gaan oplopen. Als je die meetelt, kom je aan veelvoud van de actuele percentages. Voor België krijg je een virtuele overheidsschuld van maar liefst 375% van het BBP. Uiteraard zullen wij en de financiële markten het nooit zover laten komen. Maar het geeft u wel een idee van

de berg die we over moeten.

In Europa is er dan nog de lopende rekening van de euro-crisis. Steun aan Griekenland, Ierland en Portugal heeft al 370 miljard harde euro's gekost en het einde van de tunnel is nog lang niet in zicht. In het kielzog van de financiële crisis zijn er ook nog grote privé-schulden. Dat is vooral het geval in landen waar een vastgoedzeepbel is gebarsten, waardoor de waarde van patrimonium een duik heeft genomen. In de

“

In het Westen is de grootste overheidsschuld onzichtbaar. Hij bestaat uit de nog te financieren uitgaven in pensioenen en gezondheidszorg.

”

Verenigde Staten is er dan nog de erfenis van een jarenlange consumptieverslaving op krediet. Privé-schulden alleen bedragen in de VS maar liefst 260% van het BBP. Welkom in het schuldtijdperk, waar de overheden op hun tandvlees zitten, de banken om geld smeken en burgers de buikriem voelen.

Nu zijn er natuurlijk grote verschillen tussen landen. Er is de factor economische groei. Als China stevig blijft groeien dan kan zijn schuld zo afnemen. In andere landen is de overheid armlastig maar zijn de burgers zeer rijk, wat een ultieme garantie van solvabiliteit geeft. Dat is onder meer het geval in België. Het gezamenlijk vermogen van de Belgen bedraagt meer dan 730 miljard en dat is dan nog zonder vastgoed: meer dan het dubbele van de actuele staatsschuld. Veel hangt ook af van wie de overheidsschuld financiert: het binnenland of het

buitenland. Hoe meer je elders moet ophalen, hoe kwetsbaarder je bent op de financiële markten – vraag het maar aan de Grieken. En wie zoals de VS zijn schulden ziet uitgedrukt in de eigen munt, kan altijd het laatste redmiddel gebruiken: gewoon geld bijdrukken. Dat geeft dan feitelijke devaluatie en collectieve verarming, maar het veegt wel schulden weg. Merk op: in de eurozone kunnen niet zomaar bijdrukken ondanks euroschulden; één van de zaken die het herstel in de zwakke Zuid-Europese landen nu parten speelt.

De bottom line is niettemin duidelijk. Vele landen leven boven hun stand door een combinatie van crisisuitgaven en zeer dure overheidsbestedingen, vooral in de sociale zekerheid. Dezelfde landen hebben niet (Europa) of niet langer (de VS) de economische dynamiek om de budgettaire gaten courant dicht te fietsen. De VS lenen vandaag 40 cent op elke dollar dat ze besteden en zinken elke maand maar liefst 100 miljard dollar verder in het rood.

“

Vele landen leven boven hun stand door een combinatie van crisisuitgaven en zeer dure overheidsbestedingen, vooral in de sociale zekerheid.

”

De financiële crisis, in Europa snel gevolgd door de eurocrisis, heeft de financiële kwetsbaarheid van de overheden pijnlijk bloot gelegd.

Aan het begin van een halve eeuw vergrijzingskosten, met een economie in een moeilijke overgangsfase en met een overheidsbeslag en een totale belastingdruk die al dichtbij hun historische piek staan, moeten we realistisch zijn. Onze welstand en welvaart steunen deels op illusie of op roofbouw, ten koste van de volgende generatie. We moeten opnieuw met de voeten op de grond komen. We gaan de komende jaren moeten verarmen, opdat we daarna opnieuw zouden kunnen verrijken. En we moeten er voor zorgen dat de

nieuwe rijkdom deze keer echt en duurzaam zal zijn, in plaats van een luchtkasteel dat ooit door anderen zal worden afbetaald.

Marc De Vos doceert aan de UGent en is directeur van het Itinera Institute.

Dit is de volledige weergave van een wekelijkse column in De Zondag, die hij schrijft in eigen naam Twitter @devosmarc

Voor duurzame economische groei en sociale bescherming.